

## จริยศาสตร์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

### ETHICS WITH THE PERFORMANCE OF POLICE OFFICERS.

พ.ต.ท. หญิง ดร. ปิยะนุช ศรีสรานุक्रम<sup>3</sup>

Pol.Lt.Col. Piyanuch Srisaranukrom

#### บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยศาสตร์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ จากการศึกษาพบว่า ประวัติการเกิดขึ้นของตำรวจเพื่อวัตถุประสงค์ให้ทำหน้าที่เพิ่มความสันติสุขและป้องกันทรัพย์สินสมบัติของอาณาประชาราษฎร์มีภารกิจรักษากฎหมายและดูแลความปลอดภัยของประชาชนและป้องกันเหตุร้ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทุกกรณี รวมถึงการเข้าขัดขวาง และปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภททำให้การปฏิบัติหน้าที่จึงเกี่ยวข้องกับความผิด-ถูก ที่จะต้องอาศัยการตัดสินใจจึงจำเป็นต้องมีเกณฑ์ทางจริยศาสตร์เป็นแนวทาง ได้แก่ 1) แนวคิดประโยชน์นิยมที่มุ่งเน้นเอาเรื่องของประโยชน์สำหรับคนหมู่มากเป็นสำคัญ 2) แนวคิดหน้าที่นิยมที่มุ่งเน้นในเรื่องของกฎระเบียบของสังคมหรือกฎหมายที่ตราขึ้นเป็นหลักการที่สำคัญ 3) แนวคิดอัตถิภาวนิยม เน้นเสรีภาพเลือกกระทำในสิ่งที่ดีไม่ผิดกฎระเบียบ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของสังคม และ 4) แนวคิดพุทธจริยศาสตร์จะเน้นเจตนาที่จะกระทำนั้นสำคัญที่สุด ถ้าเจตนาที่จะกระทำดีแล้วผลที่ตามมาก็ย่อมดีด้วยเช่นกัน

**คำสำคัญ:** จริยศาสตร์, การปฏิบัติหน้าที่, ข้าราชการตำรวจ

#### Abstract

The objectives of this article were to study ethics with the performance of police officers. The study found that; the history of the occurrence of the police for the purpose of increasing peace and protecting the property of the people with the mission of maintaining the law and overseeing the safety of the people and preventing various misfortunes. That will happen in every case. Including interference and crack down on all kinds of crimes, making the performance of duties related to wrong-right to rely on judgment. Therefore, it is necessary to have ethical criteria as a guideline, namely; 1) Utilitarianism that focuses primarily on the benefits of the masses. 2) The popular concept that focuses on the rules of society or the laws that are enacted as important principles. 3) Existentialism emphasis on freedom to choose to do good deeds that do not break the rules. Customs and traditions of society and 4) the concept of Buddhist ethics will focus on the intention to do the most important thing. If the intent is good, then the consequences will be good as well.

**Keyword:** Ethics, Performance, Police Officers.

<sup>3</sup> คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ/Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy  
 Corresponding Author, E-mail: auddaprim23@gmail.com

## บทนำ

มนุษย์นั้นจะถูกมองว่าเป็น “สัตว์สังคม (Social Animal)” เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มไม่สามารถอยู่คนเดียวได้จึงทำให้ในแต่ละสังคมจะประกอบไปด้วยผู้คนมากมายที่มีความหลาย หลากเผ่าพันธุ์อยู่ด้วยอาศัยอยู่ด้วยกัน ซึ่งต่างก็ถูกนับเป็นสมาชิกของสังคมนั้นๆ จากความแตกต่างกันทั้งเรื่องชนชาติ ศาสนา ความเชื่อ หรือวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ในบางครั้งก็ย่อมมีการกระทบกระทั่งกันเป็นเรื่องราวธรรมดาของคนหมู่มากที่มาอยู่ร่วมกัน แต่ก็นับเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดเป็นปัญหาขึ้นภายในสังคม ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายนำมาซึ่งความไม่สงบสุขของสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุขจึงจำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสมาชิกทั้งหมด รวมถึงการตัดสินความผิดหรือถูกของสมาชิกถือเป็นเบื้องต้นของความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่นี้ก็คือ ตำรวจ (Police) ที่ถูกขนานนามว่า “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” มีหน้าที่เพื่อรักษาสันติสุขให้เกิดขึ้นภายในสังคม จึงเป็นอาชีพที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาจากหน้าที่แล้ว ตำรวจจะเป็นผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย และจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินความผิดถูกของสมาชิกที่อยู่ภายในสังคมนั้น ๆ จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ จึงอาจเป็นช่องว่างที่สามารถทำให้ผู้ที่มิเจตนาที่ไม่ดีเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่จนก่อให้เกิดการทุจริตต่อหน้าที่ด้วยการประพฤติมิชอบด้วยประการต่างๆ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของความเป็น “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” ที่ถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อให้ทำหน้าที่ในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ด้วยเหตุที่การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเกี่ยวข้องกับความผิด-ถูก ที่จะต้องอาศัยการตัดสิน ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ในการตัดสิน ดังนั้น วิชาการด้านจริยศาสตร์ (Ethics) จึงเป็นสิ่งที่ตำรวจควรจะต้องเรียนรู้ เพราะจริยศาสตร์เป็นวิชาที่มุ่งเน้นศึกษาถึงคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์รวมถึงความประพฤติ ความมีอยู่ของความดี-ชั่ว ความถูก-ผิด แสวงหาและกำหนดเกณฑ์ที่จะวัดหรือตัดสินว่าการกระทำดี-ชั่ว ความประพฤติดี-ชั่ว ความถูก-ผิด และอาจรวมถึงตอบคำถามเกี่ยวกับชีวิตที่ดีนั้นเป็นเช่นไรและควรใช้ชีวิตอย่างไรจึงจะคุ้มค่ามากที่สุด จึงเป็นวัตถุประสงค์ของบทความนี้ที่ ผู้เขียนต้องการนำเสนอถึงความเกี่ยวข้องของจริยศาสตร์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สำหรับเนื้อหาโดยละเอียดนั้นมิต้องต่อไป

## ประวัติความเป็นมาของตำรวจ

นับย้อนไปในอดีตเมื่อประมาณ 500 ปีเศษมาแล้ว ได้ปรากฏมีพระราชหัตถเลขาของพระเจ้าชาลส์ที่ 5 ที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศสในขณะนั้นได้ทรงพระราชดำริจัดตั้ง Police หรือตำรวจขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ให้ทำหน้าที่เพิ่มความสันติสุข และป้องกันทรัพย์สินสมบัติของอาณาประชาราษฎร์ (พลตำรวจตรีธีรบุล จิตตารัตน์, 2514: 44-45) จากพระราชดำรินี้เองต่อมาก็ได้ถูกวิวัฒนาการมาเป็นลำดับจนถึงยุคปัจจุบันนี้ เมื่อกล่าวถึงระบบตำรวจหรือผู้รักษากฎหมายที่น่าสนใจ ก็คือในประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อนปี ค.ศ. 1800 ระบบตำรวจจะมีเฉพาะเมืองใหญ่ ในลักษณะเหมือนยาม (Watchman) ที่ว่าจ้างให้ดูแลในเวลากลางคืน ต่อมา กลาง ค.ศ. 1800 ผู้บริหารเมืองต่างๆ ในออกกฎหมาย จัดตั้งระบบตำรวจที่รักษาความปลอดภัยขึ้นแทนที่ยาม (Watchman) โดยในช่วงแรกรัฐบาล กลางสหรัฐ (Federal Government) จะไม่มีอำนาจเข้ายุ่งเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐเลย ซึ่งในส่วนรัฐบาลกลางก็จะมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญกำหนด เช่น อำนาจเกี่ยวกับภาษี, การไปรษณีย์, การทหาร, การทูต, การควบคุมการค้าระหว่างมลรัฐ รัฐบาลกลางจึงได้ตั้งองค์กรบังคับใช้กฎหมายของตนเองขึ้นมาบ้าง แต่เพิ่งจะมาเป็นรูปเป็นร่างจริง ๆ ก็ในช่วงปี ค.ศ. 1870 ที่จัดตั้งกระทรวงยุติธรรม (The United States Department of Justice) และจัดตั้งหน่วยบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลางขึ้นมา เช่น FBI ในปี 1924 เป็นต้น และต่อมาเมื่อก่อนปี ค.ศ. 1900 การพัฒนาตำรวจ ถูกยกให้เป็นเรื่อง

ภายในของรัฐและแต่ละรัฐก็พัฒนาไปตามมีตามเกิด และตำรวจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และฝ่ายการเมืองก็ปกป้องตำรวจจนประชาชนเดือดร้อนมาก และตำรวจที่ไม่มีเส้นสายก็เดือดร้อนเช่นกัน จนต่อมารัฐบาลกลางได้ออกกฎหมายข้าราชการพลเรือน (Pendelton Act) ในปี 1883 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการแทรกแซงการบริหารงานจากฝ่ายการเมืองและในขณะเดียวกัน สถานะตำรวจเอง เป็นแบบกึ่งลูกจ้างกึ่งทหาร ตำรวจจึงมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายดังกล่าว และในขณะเดียวกันก็มีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงาน (Police Union) เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง โดยตำรวจเองก็มีสิทธิในการต่อรองดำเนินสิทธิประโยชน์และเงื่อนไขการทำงานกับรัฐ เป็นต้น

การพัฒนาการของตำรวจนั้นจะถูกพัฒนาเป็นลำดับ จนได้เกิดมีการก่อตั้งองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Police Organization: INTERPOL) หรือเรียกว่า “ตำรวจสากล” เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่อำนวยความสะดวกในการร่วมมือกับตำรวจทั่วโลก และการควบคุมอาชญากรรมสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองลียง มีสำนักงานประจำภูมิภาค 7 แห่งทั่วโลก และสำนักงานกลางแห่งชาติในรัฐสมาชิกทั้งหมด 194 ประเทศ ทำให้เป็นองค์กรตำรวจที่ใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบันสำนักงานใหญ่ของอินเตอร์โพล ตั้งอยู่ที่เมืองลียง ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตำรวจสากลนี้ เป็นองค์การที่เกิดขึ้นพร้อมกับการประชุมตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศครั้งแรกในปี 2457 ซึ่งนำเจ้าหน้าที่จาก 24 ประเทศมาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2466 ในฐานะคณะกรรมการตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICPC) โดยมีหน้าที่หลายประการในปัจจุบันตลอดช่วงทศวรรษที่ 1930 หลังจากอยู่ภายใต้การควบคุมของนาซีในปี พ.ศ. 2481 หน่วยงานได้รับผลกระทบอย่างมีประสิทธิผลจนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในปี พ.ศ. 2499 คณะกรรมการตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (ICPC) ได้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่และชื่อ INTERPOL ซึ่งได้มาจากที่อยู่ทางโทรเลขททที่ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 โดยจะมีหน้าที่หลักก็คือการประสานงานเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและป้องกันการก่อการร้าย ชัดขวางและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม การลักลอบผลิตและค้ายา การค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การล่อลวงและเมตทางเพศเด็ก รวมถึงอาชญากรรมทางการเงิน และการทุจริต (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์])

สำหรับตำรวจในประเทศไทยนั้น สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี คือ เมื่อประมาณ พ.ศ. 1800 มาแล้ว และมาถึงในสมัยพ่อขุนรามคำแหง เสวยราชสมบัติประมาณ พ.ศ. 1822 ถึงประมาณ พ.ศ. 1841 เป็นยุคสมัยที่เพื่องฟูและเจริญเป็นอันมาก ระบบการปกครองภายในให้เกิดความสงบเรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารรัฐกิจพ่อขุนรามคำแหงนั้นทรงใช้ระบบปิตุราชาธิปไตยหรือพ่อปกครองลูก ดังปรากฏข้อความในศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหงว่า “เมื่อชั่วพ่อกู กูบำเรอแก่พ่อกู กูได้ตัวเนื้อปลา กูเอามาแก่พ่อกู กูได้หมากส้มหมากหวาน อันใดกินอร่อยดี กูเอามาแก่พ่อกู กูไปตีหนังวังช้างได้ กูเอามาแก่พ่อกู กูไปท่อบ้าน ท่อเมือง ได้ช้างได้วง ได้ปั่วได้นาง ได้เงื่อนได้ทอง กูเอามาเวนแก่พ่อกู” (ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, [ออนไลน์])

เมื่ออาณาจักรกรุงสุโขทัยได้เสื่อมอำนาจลงทำให้อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา มีความเจริญขึ้นมาแทนทำให้มีปรากฏหลักฐานกิจการตำรวจที่เก่าแก่ที่สุดของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดเกล้าฯ ให้ตราระเบียบการปกครองบ้านเมืองเป็น 4 เหล่า เรียกว่า “จตุสดมภ์” ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้มีตำรวจขึ้นด้วยและให้ขึ้นอยู่กับกรมเวียงมีเจ้าพระยาจักรีศรีอริยวงศาคตราชสมุณายกักรมหาเสนาบดี เป็นผู้บังคับบัญชา

จึงทำให้กิจการตำรวจครั้งนั้นแบ่งออกเป็นตำรวจพระนครบาล ตำรวจภูธร ส่วนตำรวจหลวงให้ขึ้นอยู่กับวัง มีเจ้าพระยาธรรมาธิปัตย์ศรีรัตนมณฑลเป็นแม่ทัพบัญชา และโปรดเกล้าฯ ให้ตราศักดินาของตำรวจไว้เป็นบรรทัดฐานในบทพระอัยการระบุตำแหน่งนายพลเรือน เช่นเดียวกับข้าราชการฝ่ายอื่น ดังนี้

- ตำรวจภูธร หลวงวาสุเทพ เจ้ากรมมหาดไทย ตำรวจภูธร ศักดินา 1000 ขุนพิศณุแสนปลัดขวา ศักดินา 600

- ตำรวจภูบาล หลวงเพชรฉลุเทพ เจ้ากรมมหาดไทย

- ตำรวจภูบาลศักดินา 1000 ขุนมหาพิชัย ปลัดขวา ศักดินา 600 ขุนแสงสะท้อนปลัดซ้าย ศักดินา 600

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตำรวจในสมัยโบราณครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้นมีฐานะเป็นกรมทหารสำหรับรักษาพระองค์พระเจ้าแผ่นดิน ตำรวจสมัยบรรพบุรุษของไทยเรา มีหน้าที่และบทบาทสำคัญยิ่ง เรียกได้ว่าเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดเจ้าชีวิตมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ความสำคัญมีอย่างไรเราจะหาคำตอบที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และพงศาวดารได้ทางหนึ่งทีออกนาม “ตำรวจ” ไว้มากมายหลายแห่งในกฎหมายตราสิบห้าคำที่ 17 ความว่า “อัยการอัยดแต่ป้อมท้ายสนม ถึงประตูฉนวนประจำทำเป็นหน้าที่พนักงานตำรวจว่าว่ากล่าวคนละกึ่ง แต่ประตูฉนวนประจำทำถึงประตู เสาธงไชยเป็นหน้าที่พนักงานทหารในซ้ายขวา ว่ากล่าวคนละกึ่ง แต่ประตูธงไชยถึงป้อมท่าคัน แต่ป้อมท่าคัน ถึงศาลาสารบาญชี แต่ป้อมศาลาสารบาญชีถึงป้อมศาลาพระสุมงคลพิตร แต่ป้อมพระสุมงคลพิตรถึงป้อมมุ่มวัดรามาวาส แต่ป้อมมุ่มวัดรามาวาสถึงป้อมสวนองุ่น เป็นหน้าที่ชาวกำแพงล้อมวังซ้ายว่ากล่าวคนละกึ่ง แต่ป้อมองุ่น ถึงท้ายสนมเป็นหน้าที่พนักงานสนมซ้ายขวาว่ากล่าวคนละกึ่ง” (ประยูทธ สิทธิพิณธ์, 2519: 1) และในกฎหมายตราสิบห้าคำที่ 21 ความว่า “อนึ่งถ้าเสด็จหนีเรือ ผู้บรรดาแห่ ขุนดาบ ขุนเรือ และประตูเรือตั้งแนบกันประทับอยู่ก็ดีไปมาก็ดี และผู้ร้าย คือ กบฏ โจร เมา เหล้า บ้าก็ดี แลถวายฎีกาก็ดีแลเข้ามาในประตูมหาดไทย ประตูขุนดาบ ประตูตำรวจ ถึงเรือตั้งเรือกันให้โบกผ้า ถ้ามีฟังให้ขว้างด้วยอิฐ ด้วยไม้ ดาบ ถ้ามีฟังให้ขว้างน้ำยัดเอาเรือออกมา ถ้าอดพระเนตรเห็นแล ตรัสเรียกเข้าไปใช้เอาเรือไปใช้รับ ถ้าแลผู้ใดเข้าไป แลมิได้ห้ามแห่นไชรั้ โทษขุนดาบ ขุนเรือ ตำรวจในพันคอรีบร้อน” (ประยูทธ สิทธิพิณธ์, 2519: 2)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ (ตอนต้น) ยังเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชจะมีการจัดการปกครองในสมัยโบราณ รวมทั้งกิจการตำรวจส่วนใหญ่เริ่มจากในวังในวัง เพื่อให้ทำหน้าที่อยู่ในวงจำกัด และยังมีได้แผ่ขยายไปทั่วทั้งประเทศ ต่อมา ในราว พ.ศ. 2400-2405 สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงปรารภว่า บ้านเมืองมักมีเหตุการณ์โจรผู้ร้ายก่อความสงบสุขของราษฎรอยู่เนืองๆ ถ้าพึ่งข้าหลวงกองจับซึ่งเป็นข้าราชการขึ้นกรมเมือง หรือนครบาล มีอาจสามารถจะจับเหตุการณ์และปราบปราม โจรผู้ร้ายให้สงบราบคาบลงได้ จึงทรงพระราชดำริที่จะจัดตั้งกองตำรวจเช่นเดียวกับต่างประเทศ หรือในประเทศสิงคโปร์ อินเดีย เมื่อ พ.ศ. 2403, ร.ศ. 79 ตรงกับ ค.ศ. 1860 จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้กัปตัน เอส. เอ. เบิร์ด. เอ็มส์ (Captain Samuel Joseph Bird Ames) เป็นผู้จัดตั้งกองโปลิศ หรือตำรวจขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

เมื่อปีมะแม จ.ศ. 1233, ร.ศ. 90, พ.ศ. 2414 ตรงกับ ค.ศ. 1871 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้กับกัปตัน เอ็มส์ นายโปลิศ เป็นหลวง ร้อยยาธิบาลบัญชา มีอำนาจเต็มให้ว่ากล่าวบังคับการโปลิศทั้งปวง และเป็นพนักงานจัดซื้อสิ่งของต่างประเทศที่ต้องพระราชประสงค์ขึ้นกรมกองตระเวนขวา ให้ถือศักดินา 600 เป็นยศในสยาม (เอกสารตราตั้งมีปรากฏอยู่ในหนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ต.ท. ซี. เอช. ฟอร์ตตี้ เมื่อ 30 ม.ค. 2510 ต่อมา จุลศักราช 1237, ร.ศ. 94, พ.ศ. 2418 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วางขนบธรรมเนียมในหน้าที่ของโปลิศจะพึงปฏิบัติ และข้อบังคับ

ตลอดจนการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นโปลิศ หรือตำรวจเป็นกฎหมายขึ้น เรียกว่ากฎหมายโปลิศรักษาพระนคร 53 ข้อ ซึ่งจะรักษาหน้าที่ในพระนครและนอกพระนคร การชำระคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน้าที่ของโปลิศรักษาที่ดี ที่เกิดขึ้นในระหว่างกรมกองโปลิศที่ดี มีอินสเปคเตอร์เยเนรล เป็นผู้มีความสามารถดีดขาดรับผิดชอบกิจการต่างๆ ในกองโปลิศแล้วกราบบังคมทูลพระกรุณา

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีประกาศลงวันที่ 13 ตุลาคม 2458 ร.ศ. 134, ค.ศ. 1915 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 32 ลงวันที่ 17 ตุลาคม หน้า 314 ให้รวมกรมพลตระเวนและกรมตำรวจภูธรเป็นกรมเดียวกันมีอธิบดีกรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวนให้ขึ้นอยู่ในกระทรวงนครบาล และต่อมา ตามประกาศลงวันที่ 21 ตุลาคม 2458 ร.ศ. เดียวกัน ประกาศเปลี่ยนนามกรมอำเภอในกระทรวงนครบาล เป็นกรมพระนครบาล เป็นกรมชั้นอธิบดี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาอำมาตย์ตรี พระยาเพชรบูรณ์เป็นอธิบดีกรมพระนครบาล และในปีเดียวกัน ได้มีประกาศลงวันที่ 17 มกราคม 2458 ให้เปลี่ยนนามกรมพลตระเวนว่า กรมตำรวจพระนครบาล บรรดาข้าราชการตำรวจในกรมตำรวจพระนครบาล ที่มียศเป็นรองอำมาตย์ อำมาตย์ และมหาอำมาตย์อยู่นั้น ให้เปลี่ยนยศเป็นนายร้อยตำรวจ นายพันตำรวจ นายพลตำรวจ เทียบเท่ายศเดิม

ต่อมาเมื่อถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 7 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามกรมตำรวจภูธรและตำรวจพระนครบาลว่า “กรมตำรวจภูธร” และให้เรียกอธิบดีกรมตำรวจภูธร และตำรวจพระนครบาลว่า “อธิบดีกรมตำรวจภูธร แต่ข้าราชการกรมตำรวจภูธรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ได้แก่ ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรผู้ร้าย ใต้สวนทำสำนวนฟ้องศาลโปลิศสภาโดยตรง เรียกว่า “ตำรวจนครบาล” และประเภทที่สอง ได้แก่ ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรผู้ร้าย แล้วส่งให้อำเภอใต้สวนทำสำนวนส่งให้อัยการฟ้องศาลอาญา ประจำจังหวัดนั้น เรียกว่า “ตำรวจภูธร”

หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว กิจการตำรวจได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเรื่องการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ พ.ศ. 2475 คือ

ส่วนที่ 1: เป็นหน่วยบริหารงานส่วนกลางและสำนักบริหารของอธิบดีกรมตำรวจมีกองขึ้นตรง 6 กอง ได้แก่ 1) กองกลาง 2) กองบัญชี 3) กองโรงเรียน 4) กองคดี 5) กองตรวจคนเข้าเมือง 6) กองทะเบียนกลาง

ส่วนที่ 2: ตำรวจนครบาล

ส่วนที่ 3: ตำรวจภูธร

ส่วนที่ 4: ตำรวจสันติบาล เป็นหน่วยที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังที่ได้ยกเลิกตำรวจภูบาล ตำรวจกลาง และตำรวจกองพิเศษ

หลังจากที่ได้ปรับปรุงกิจการตำรวจเพื่อวางรากฐานตำรวจในระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 แล้ว กรมตำรวจได้ปรับปรุงการบริหารให้ดีขึ้น และเหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปริมาณ และคุณภาพของงานเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2541 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

เมื่อปี พ.ศ. 2560 วันตำรวจได้เปลี่ยนเป็นวันที่ 17 ตุลาคม ถือตามการสถาปนา กรมตำรวจ เป็น “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ในปี 2541 (ค.ศ. 1998) (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์])

จากการนำเสนอให้เห็นภาพของการพัฒนาการของตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะพบว่าแม้จะผ่านระยะเวลาที่ยาวนานมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการต่างๆ ตามยุคสมัย ตลอดถึงรูปแบบหรือโครงสร้างการปกครองประเทศที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่หรือปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เป้าหมายของตำรวจที่



เกิดขึ้นมาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ฝ่าคอยตรวจตรา ระวังภัยพร้อมที่จะปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายของบ้านเมือง สร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นกับสังคมถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งของตำรวจที่มีได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแต่ประการใด

## หน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

ตามประวัติการเกิดขึ้นมาของตำรวจนั้นก็เพื่อมีหน้าที่ในรักษาดูแลความปลอดภัยของประชาชนและป้องกันเหตุร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทุกกรณี รวมถึงการเข้าขัดขวางและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบผลิตและค้ายา การค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การล่องละเมิดทางเพศเด็ก รวมถึงอาชญากรรมทางการเงิน และการทุจริต ด้วยความที่เที่ยงธรรมโดยไม่มีการแบกแยกในเรื่องของชนชั้นหรือเชื้อชาติใดๆ เพื่อความเข้าใจอย่างชัดเจนในประเด็นนี้ ผู้เขียนจะขอนำเสนอถึงการทำหน้าที่ของตำรวจมาแสดงดังต่อไปนี้

1. การป้องกันอาชญากรรม จะหมายถึงความพยายามยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น รวมตลอดความพยายามทุก ๆ วิธีทางที่จะไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำ รวมตลอดจนถึงการปฏิบัติการในหน้าที่ของตำรวจเพื่อควบคุมอาชญากรรมทั้งในแง่ของการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น และการจับกุม ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เช่น การจัดสายตรวจออกตรวจตราป้องกัน การปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ การระดมกวาดล้างอาชญากรรม การสืบสวนติดตามคนร้าย เป็นต้น (W.W. & McLaren, R. C., 1973: 145)

2. การปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งตำรวจในประเทศไทยนั้นจะเป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม สำหรับประเด็นนี้ ชาย เสวิกุล (2517: 130) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของตำรวจไทยไว้ ดังนี้

2.1) ตำรวจมีหน้าที่รักษากฎหมาย (Enforcing the Laws) การที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้กระทำการบางอย่างหรือบังคับบางอย่าง ก็เพื่อป้องกันสังคมไม่ให้เกิดอันตรายจากการกระทำ ละเว้นการกระทำนั้นจึงต้องมีกฎหมายและบทลงโทษไว้ หน้าที่ของตำรวจต้องป้องกันสังคมไม่ให้เกิดความเสียหาย หรืออันตรายด้วยการดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมาย หากมีผู้กระทำความผิดขึ้นก็มีหน้าที่ต้องจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

2.2) ตำรวจมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อย (Preserving the Peace) ตำรวจจะต้องคอยตรวจดูแลมิให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะมาทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากมีสิ่งใดที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้สิ่งนั้นจะเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่ ก็ตาม ตำรวจจะต้องเข้าป้องกัน เข้าแก้ไข ช่วยเหลือบำบัดสิ่งนั้นให้เรียบร้อยหรือบรรเทาความร้ายแรงลง

2.3) ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตราย (Protecting Life and property) การป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนี้เป็นการป้องกันจากอันตรายทุกอย่างที่อยู่ในหน้าที่ของตำรวจ มิใช่เป็นการป้องกันจารโจรผู้ร้ายเท่านั้นการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจหลายประการ ที่เป็นการป้องกันอันตรายอันเกิดจากการกระทำของตนเองหรือเป็นการช่วยเหลือทางอ้อม เช่น การควบคุมจัดการจราจร

2.4) ตำรวจมีหน้าที่สืบสวน (Investigation Crimes) ทั้งก่อนหน้าที่จะมีการกระทำความผิดและภายหลังการกระทำความผิด โดยหน้าที่การสืบสวนก่อนที่จะมีการกระทำความผิด คือ การป้องกันมิให้การกระทำความผิดเกิดขึ้น ส่วนการสืบสวนภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายโดยการติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนมา หรือเพื่อจะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

2.5) ตำรวจมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน (Serving the Public) หน้าที่ในการให้บริการประชาชนเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องช่วยเหลือ และให้ความสะดวกกับประชาชนด้วยประการต่างๆ เช่น โกล่เกลี่ยคดีแพ่ง นำส่งเด็กหายพลัดหลง ซึ่งก็มีส่วนในการป้องกันอาชญากรรม เช่น การโกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจทำให้คู่กรณีตัดสินใจไม่ทำร้ายกัน การช่วยเหลือเด็กพลัดหลงเป็นการป้องกันเด็กจากกลุ่มมิจฉาชีพ เป็นต้น

2.6) นอกจากที่กล่าวมาแล้วตำรวจยังมีหน้าที่อื่นๆ อีกมากมายหลายอย่าง เช่น ในยามสงครามตำรวจต้องทำหน้าที่เป็นตำรวจสนามทำการรบและป้องกันการต่อสู้เข้าศึก ตำรวจตระเวนชายแดนมีหน้าที่ตรวจตราบริเวณชายแดนของประเทศ

จากเนื้อหาที่เกี่ยวกับหน้าที่ของข้าราชการตำรวจที่นำมาเสนอนี้ จะเห็นว่าตำรวจจะมีหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในสังคม นอกจากนี้แล้วตำรวจยังมีหน้าที่รักษากฎหมายดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมาย หากมีผู้กระทำความผิดขึ้นก็มีหน้าที่ต้องจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป และรักษาความสงบเรียบร้อย จะต้องคอยตรวจดูแลให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะมาทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากมีสิ่งใดที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตำรวจจะต้องเข้าป้องกันแก้ไขพร้อมทั้งช่วยเหลือบำบัดสิ่งนั้นให้เรียบร้อยหรือบรรเทาความร้ายแรงลง พร้อมทั้งช่วยป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตราย ด้วยการสืบสวนก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและสืบสวนภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วก็เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย นอกจากจะป้องกันและคอยปราบปรามผู้ที่คิดจะกระทำความผิดแล้วตำรวจจะต้องคอยให้บริการแก่ประชาชนคอยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในเรื่องต่าง ๆ

### จริยศาสตร์กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

จากเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตำรวจที่ผู้เขียนได้นำมาเสนอ จะทำให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นงานสำคัญตำรวจจะต้องปฏิบัติ จุดประสงค์หลักๆ ก็เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นกับสังคม คอยเพิ่มความสันติสุข และป้องกันทรัพย์สินสมบัติของประชาราษฎร์ คอยตรวจตราระวังภัยที่จะเกิดขึ้นในสังคม

ในปัจจุบันนี้กิจการของตำรวจได้ถูกพัฒนาให้มีความทันสมัยเทียบเท่ากับกิจการด้านตำรวจของนานาประเทศ มีมาตรฐานเทียบเท่าในระดับสากล โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ควบคุมดูแลตำรวจทั้งหมดภายในประเทศ ซึ่งจะมีหน้าที่หลักก็คือการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในสังคม นอกจากนี้แล้วตำรวจยังมีหน้าที่รักษากฎหมายดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมาย หากมีผู้กระทำความผิดขึ้นก็มีหน้าที่ต้องจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป และรักษาความสงบเรียบร้อย จะต้องคอยตรวจดูแลให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะมาทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากมีสิ่งใดที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตำรวจจะต้องเข้าป้องกันแก้ไขพร้อมทั้งช่วยเหลือบำบัดสิ่งนั้นให้เรียบร้อยหรือบรรเทาความร้ายแรงลง พร้อมทั้งช่วยป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตราย ด้วยการสืบสวนก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและสืบสวนภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วก็เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย นอกจากจะป้องกันและคอยปราบปรามผู้ที่คิดจะกระทำความผิดแล้วตำรวจจะต้องคอยให้บริการแก่ประชาชนคอยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในเรื่องต่าง ๆ

แต่ความเป็นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในแต่ละวันจะต้องเจอกับปัญหามากมายที่หลากหลายและซับซ้อน จึงทำให้บางครั้งก็อาจไม่สามารถที่จะตัดสินใจอย่างเที่ยงธรรมได้จะมีตัวอย่างให้เห็นได้ทั่วไปทางสื่อต่างๆ

นอกจากตำรวจจะมีประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่แล้วจำเป็นจะต้องมีหลักเกณฑ์ทางจริยศาสตร์ช่วยในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างน้อยที่สุดจะต้องใช้แนวคิดทางจริยศาสตร์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดแรก ได้แก่ ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ที่เน้นในเรื่องหลักความสุข (The Greatest Happiness Principle) มุ่งทำประโยชน์ให้มหาชนเป็นแกนหลัก และถือว่าการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในตัวตัวเองไม่มีดีหรือชั่ว ผิดหรือถูก แต่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ว่า กระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ได้มากแค่ไหน ซึ่งประโยชน์ก็คือสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขหรือให้หลุดพ้นจากความทุกข์นั้นเองนับเป็นสุขนิยมเพราะถือว่าความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ เมื่อความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์แล้วการกระทำที่พาไปสู่ความสุขก็ย่อมถูกถ่วงถ่วงกันข้ามจากนั้นก็ถือว่าเป็นผิด จึงมองว่าความดีกับความสุขเป็นเรื่องเดียวกัน การกระทำอย่างหนึ่งไม่อาจพูดได้อย่างชัดเจนว่าถูกหรือผิด หรือไม่อาจบอกได้ว่าเป็นขาวหรือดำ ความผิดถูกความผิดจะมีระดับ คือ ถูกมากหรือถูกน้อย ทั้งนี้เพราะความถูกถูกพันอยู่กับความสุข และความสุขที่เกิดขึ้นจากการกระทำต่างกันั้นก็อาจจะมีปริมาณมากน้อยต่างกัน ดังนั้น ความถูกความผิดจึงพูดได้เหมือนกันว่ามีมากมีน้อย (ศ.ดร. วิทย์ วิศทเวทย์, 2532: 99-100)

แนวคิดที่สอง ได้แก่ หน้าที่นิยม (Functionalism) เป็นแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดแรก จะมีแนวคิดที่ว่า การกระทำที่มีคุณค่าทางจริยธรรมก็คือการกระทำตามกฎหมายสมบูรณ์ (absolute-law) ซึ่งจะไม่มีการยกเว้น นั่นก็หมายความว่า ถ้าการกระทำนั้นถูกก็ต้องถูกเสมอไปจะมีกรณียกเว้นที่ผิดไม่ได้ และทำตามกฎนี้ผู้กระทำไม่ต้องสนใจผลที่ติดตามมาของการกระทำว่า การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลดีหรือประโยชน์หรือความสุขแก่ผู้กระทำและผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะการพิจารณาในแง่ที่เป็นการทำให้การกระทำตามกฎหมายเป็นการกระทำโดยมีเป้าหมายอย่างอื่นหรือกล่าวว่าการกระทำนั้นมีคุณค่าเพราะเป้าหมายอื่น ในกรณีนี้หากเป้าหมายนั้นไม่สามารถบรรลุได้หรือมนุษย์ได้เปลี่ยนการกำหนดเป้าหมายเป็นอย่างอื่น การทำตามกฎเดิมนี้อาจจะไม่มีความหมาย นั่นก็หมายความว่า การกระทำจะขาดคุณค่าที่แน่นอนทางจริยธรรมอีกด้วย ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้การกระทำมีคุณค่าทางจริยธรรมไม่แน่นอนก็เพราะเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมวางอยู่บนอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์นั่นเอง (ผศ.ชัชชัย คุ่มทวีพร, 2541: 123) ทำให้มุ่งเน้นสอนในประเด็นเรื่องเจตนาที่ผลการกระทำ เจตนาที่ดีกับหน้าที่ และหน้าที่กับกฎศีลธรรม จากที่มีแนวคิดลักษณะจึงทำให้มีจุดเด่นก็คือ การสอนให้คนสำนึกในหน้าที่ ผลประโยชน์ไม่มีความติดอะไรกับทางศีลธรรมแต่ความซื่อสัตย์ที่เกิดจากความสำนึกในหน้าที่ต่างหากที่เป็นสิ่งประเสริฐ ไม่ควรยกตนให้สูงเหนือกฎ เพราะกฎศีลธรรมจะไม่มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ใดเมื่อทำผิดแล้วก็ย่อมผิดไม่ต่างกันทุกคน

แนวคิดที่สาม ได้แก่ อัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีแนวคิดที่เน้นให้มนุษย์มีเสรีภาพเห็นความสำคัญของความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการให้มนุษย์จะต้องกลายเป็นเครื่องจักร เพราะความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นจนเข้ามาเป็นสิ่งที่กำหนดให้มนุษย์แสดงบทบาทที่ถูกกำหนดโดยสังคม โดยเฉพาะสังคมที่เจริญแล้วมนุษย์จะเอาตัวเองไปผูกพันกับเครื่องจักรและเทคโนโลยีมากขึ้น จนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันก็ค่อยๆ ห่างออกจากกันจนไม่มีเวลามาพิจารณาตัวเองว่าอยากทำอะไรแต่รู้ว่าตัวเองจะต้องทำเพียงเท่านั้น แนวคิดนี้จะมองว่า เสรีภาพ (Freedom) ที่จะทำอะไรหรือเลือกอะไรก็ได้ นับเป็นแก่นของมนุษย์อย่างหนึ่ง เสรีภาพจึงเป็นลักษณะที่เป็นแก่นของจิตมนุษย์ แต่เสรีภาพในที่นี้ไม่ใช่เสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ดังใจคิด ไม่ใช่สัมฤทธิ์ผลของการตัดสินใจว่า จะเลือกทำสิ่งนี้แล้วต้องทำสำเร็จ แต่เสรีภาพจะอยู่ที่ความสามารถในการตัดสินใจเลือกนั่นเอง แต่เสรีภาพของบุคคลหนึ่งอาจจะขัดกับเสรีภาพของอีกบุคคลหนึ่งได้ เพราะมนุษย์สามารถเลือกหรือตัดสินใจจะอย่างไรก็ได้ แต่จะหลีกเลี่ยงไม่เอื้อเพื่อต่อเสรีภาพไม่ได้ จึงเป็นวิบากกรรมของมนุษย์ที่มีพันระกับเสรีภาพของตัวเอง และจำเป็นจะต้องยอมรับเสรีภาพนั้นโดยไม่มีเงื่อนไข ด้วยเหตุนี้ ฌอง ปอล ซาทร์ ปรัชญาเมธีชาวฝรั่งเศสผู้เผยแพร่แนวคิดนี้ได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ถูกสาปให้ไม่มีเสรีภาพ (Man is condemned to be free)” จึงทำให้ไม่สามารถจะปฏิเสธเสรีภาพได้ (บุญมี แทนแก้ว, 2550: 137)



แนวคิดสุดท้าย พุทธจริยศาสตร์ จะให้ความสำคัญต่อเจตนาที่หมายถึง ความตั้งใจ ความจงใจ หรือความมุ่งหมายที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดก็จะให้เกิดผลสมบูรณ์ไม่ว่าทางดีหรือไม่ดีหรือทางชั่วล้วนต้องอาศัยเจตนาทั้งสิ้น อีกความหมายถึงอาจจะหมายถึง ความพอใจ หรือฉันทะ (will) ที่ เป็นความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ หรืออาจจะหมายถึงการกระทำอะไรต้องมีสติ คือ ระลึกว่า จะทำอะไรที่เป็นความดีหรือความชั่ว และมีสติสัมปชัญญะ คือ รู้ตัวว่ากำลังทำสิ่งนั้นอย่างจริงก็ได้ ดังนั้น เจตนาจึงเกิดที่จิตใจของบุคคลผู้จะประกอบกิจกรรมหรือปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะและทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่เล็กหรือใหญ่ก็ตามกิจกรรมนั้นจึงจะมีผลสมบูรณ์ได้ และมีพุทธพจน์บทหนึ่งว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กมมํ วทามิ เจตยิตวา กมมํ กโรมิ กาเยน วาจาเย มนสา” แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่า เจตนาอันนี้แหละเป็นกรรมเมื่อมีเจตนาแล้ว บุคคลย่อมกระทำความกรรมโดยทางกาย วาจา ใจ” อาจกล่าวได้ว่า พุทธจริยศาสตร์เน้นในเรื่องของเจตนาอันเกิดจากจิต ซึ่งเป็นเหตุและจะเกิดผลตามเหตุนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ ถ้าเหตุนี้ผลก็ย่อมดี และถ้าเหตุไม่ดีผลก็ย่อมไม่ดีเช่นกันอันถือว่าเป็นกฎแน่นอน ดังนั้น ผู้มีเจตนาดีปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องด้วยดีย่อมเกิดผลดีมีความสาธุตามมา ตรงกันข้ามถ้าผู้มีเจตนาไม่ดีและไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนด้วยดีแล้วก็ย่อมเกิดผลไม่ดีหรือไม่ก่อเกิดผลดีทั้งแก่ตนและสังคม

## บทสรุป

เมื่อกล่าวถึงหน้าที่ของตำรวจโดยใช้กรอบของแนวคิดทางจริยศาสตร์จะพบว่า ถ้ายึดเอาแนวคิดกลุ่มประโยชน์นิยมมากจนเกินไปก็จะมีลักษณะที่มุ่งเน้นเอาเรื่องของประโยชน์มากจนเกินไปจนอาจทำให้ผลของการตัดสินใจผิดถูกขาดความเที่ยงธรรมได้ก่อให้เกิดปัญหาตามในภายหลังได้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนเสียก่อนทั้งนี้จะต้องพิจารณาว่าสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้นเป็นประโยชน์สำหรับคนหมู่มากจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงประโยชน์ของคนกลุ่มน้อยเท่านั้น ซึ่งถ้าพิจารณาจากหลักฐานที่เป็นจริงก็จะได้ความจริงตามมาด้วยเช่นกัน หรือจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยการยึดเอาแนวคิดของกลุ่มหน้าที่นิยมที่มุ่งเน้นในเรื่องของกฎระเบียบของสังคม หรือกฎหมายที่ตราขึ้นมาก ก็จะเป็นว่าไม่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของมนุษย์เพราะยึดถือแต่ความเคร่งครัดตายตัวว่าตามกฎระเบียบมากจนกลายเป็นไม่รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา แต่ถ้าไม่ถือมีหลักการทางกฎหมายที่เป็นข้อตกลงของสังคมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวก็จะทำให้สังคมนั้นขาดความสงบสุขได้เช่นกัน แต่ถ้าปล่อยให้มีเสรีภาพตามทัศนะของกลุ่มอัตถิภาวนิยมก็อาจเป็นเรื่องดีถ้าเป็นการเลือกกระทำในสิ่งที่ดีไม่ผิดกฎระเบียบ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของสังคมก็อาจจะทำให้สังคมดูเหมือนจะขาดหลักยึดที่เป็นกลางได้สำหรับพุทธศาสตร์แล้วจะมองว่า เจตนาที่จะกระทำนั้นสำคัญที่สุด ถ้าเจตนาที่จะกระทำดีแล้วผลที่ตามมาก็ย่อมดีด้วยเช่นกัน

ดังนั้น การที่ตำรวจจะนำเอาแนวคิดทางจริยศาสตร์นำไปปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่นั้นจำเป็นต้องไตร่ตรองให้ดีเสียก่อนเป็นเบื้องต้นและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหลากหลายก็อาจจะไม่มีวิธีการที่แก้ไขปัญหาที่ตายตัวเช่นกันจำเป็นต้องปรับนำไปใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ถือว่าแนวคิดทางจริยศาสตร์ตามที่ได้อภิปรายมานั้นเป็นวิธีการทางเลือกในการช่วยแก้ปัญหาได้อีกช่องทางหนึ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่คอยเฝ้าตรวจตรารวังภัยอันตรายและป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคม

## เอกสารอ้างอิง

- ซัชชัย คุ่มทวีพร, ผศ. (2541). จริยศาสตร์: ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจนเตอร์เพรส.
- ชาย เสวิกุล. (2517). อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรบุล จิตตาริษฐ์, พลตำรวจตรี. (2514). คู่มือตำรวจนครบาล. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2550). จริยศาสตร์ (ETHICS). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประยุทธ์ สิทธิพันธ์. (2519). พระมหากษัตริย์กับประวัติศาสตร์ตำรวจสยาม. กรุงเทพฯ: วชิรรินทร์การพิมพ์.
- วิทย์ วิศทเวทย์, ศ.ดร. (2532). จริยศาสตร์เบื้องต้นมนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. “องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ>. [14 กรกฎาคม 2566]
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. “ตำรวจไทย”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/ตำรวจไทย>. [15 กรกฎาคม 2566]
- ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. “ศิลปินภาษาไทย”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.m-culture.in.th/album/171424/js/> [12 กรกฎาคม 2566]
- W.W. & McLaren, R.C. (1973). Police administration. New York: McGraw-Hill.